

VEJFORUM DEC 2024

Om Mørkets Nødvendighed

Bedre vejbelysning der mindsker påvirkningen af biodiversiteten

Lisbeth Dam Kørner

Designer af lys og mørke

SLA Naturbaseret Design studio

SLA er et tværfagligt designstudie, der fokuserer på at skabe udendørs rum, hvor både mennesker og andre arter kan trives.

Vi designer steder for liv.

Alt liv.

Bispeparken, København 2024

Vi starter med at spørge: Hvad ville naturen gøre?

Arbejder med den æstetiske følelse af at være i naturen

Skab grønne og rekreative byrum

Forbedre biodiversiteten

Gør byer modstandsdygtige overfor fremtidige skybrud

Reducer trafikstøj, luftforurening og byernes varme-effekt.

Skt. Kjelds Plads, Bryggervangen, København.

Mørkets naturlige skønhed

Arbejde med den æstetiske følelse om natten, hvor vi inddrager den naturlige nat og udsigten til en naturlig mørk himmel.

Stjerneklar nat med Mælkevejen, Møns Klint.

Mørkets naturlige skønhed

Naturligt mørke er aldrig helt sort, men rummer mange nuancer og farver som er påvirket af nattehimmelens og vejrets foranderlighed.

Nattens mørke er nærmere nattelys

Nattens nuancer

"Er der lys nok?"

"Vil lysdesignet fremme en behagelig oplevelse, når det er mørkt?"

Holistisk tilgang til udendørs belysning

Hvad er
lysforurening?

Hvorfor er det et
problem?

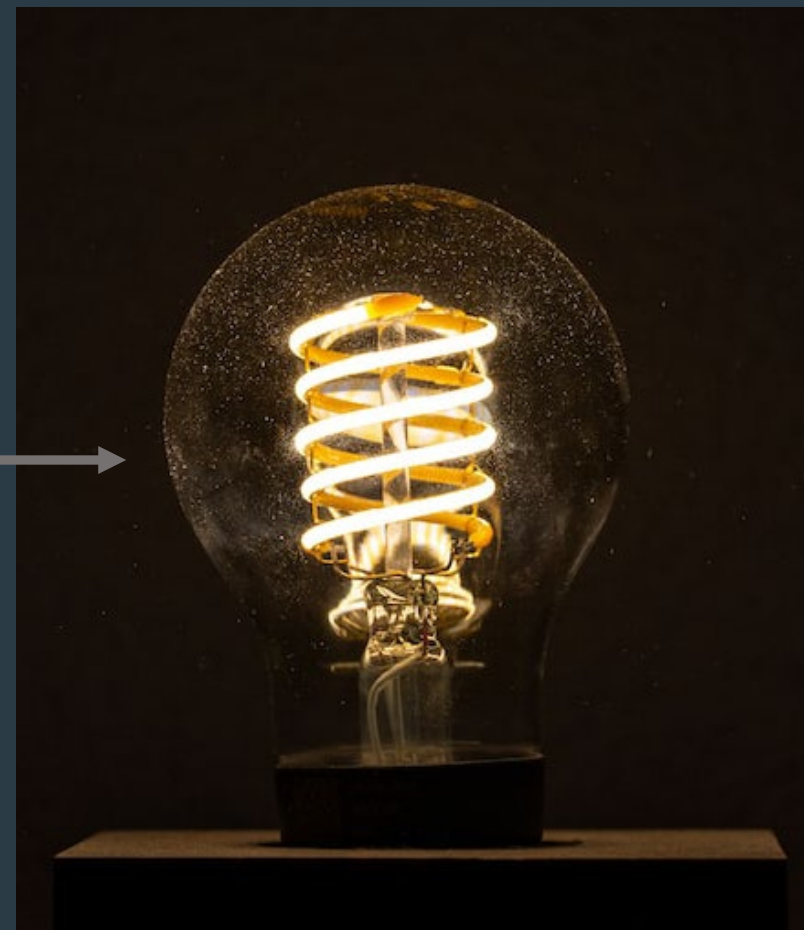
Hvordan løser
vi det?

Mennesket har altid været tiltrukket af lys

Opfindelsen kunstigt lys er et vigtigt gennembrud for menneskeheden

Kunstig belysning om natten er forurening

*Forurening er menneskeskabte påvirkninger af vore omgivelser med stoffer, energi eller støj, som forringer livsbetingelserne for de levende organismer, evt. mennesket selv.

Ref: Falchi et. Al, 2016: The new world atlas of artificial night sky brightness

Lyssmog

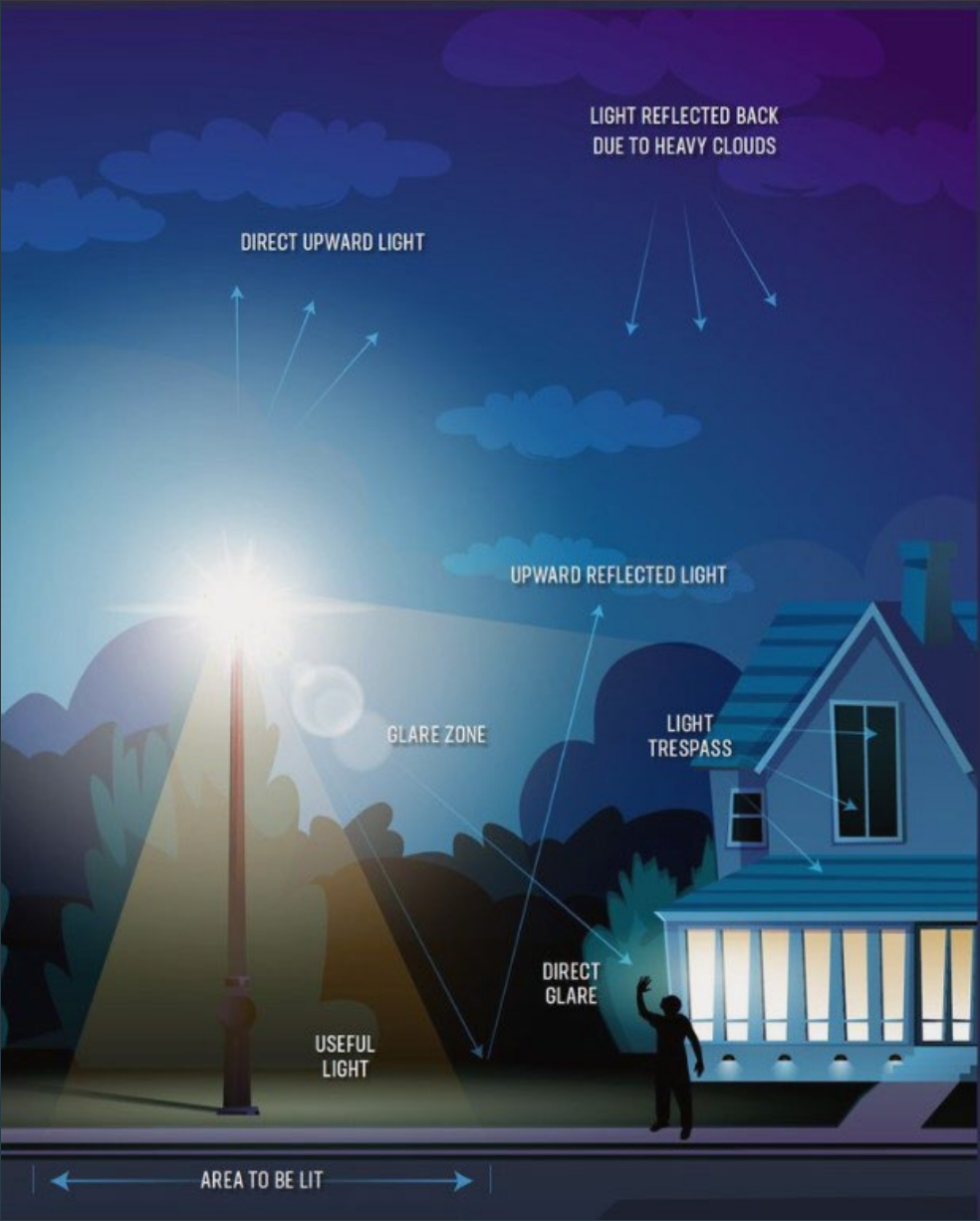
Lysspild og blænding

Blænding

Lysforurening

Hvorfor er det et
problem?

Den naturlige rytme af lys og mørke

Lyset- og mørkets nuancer

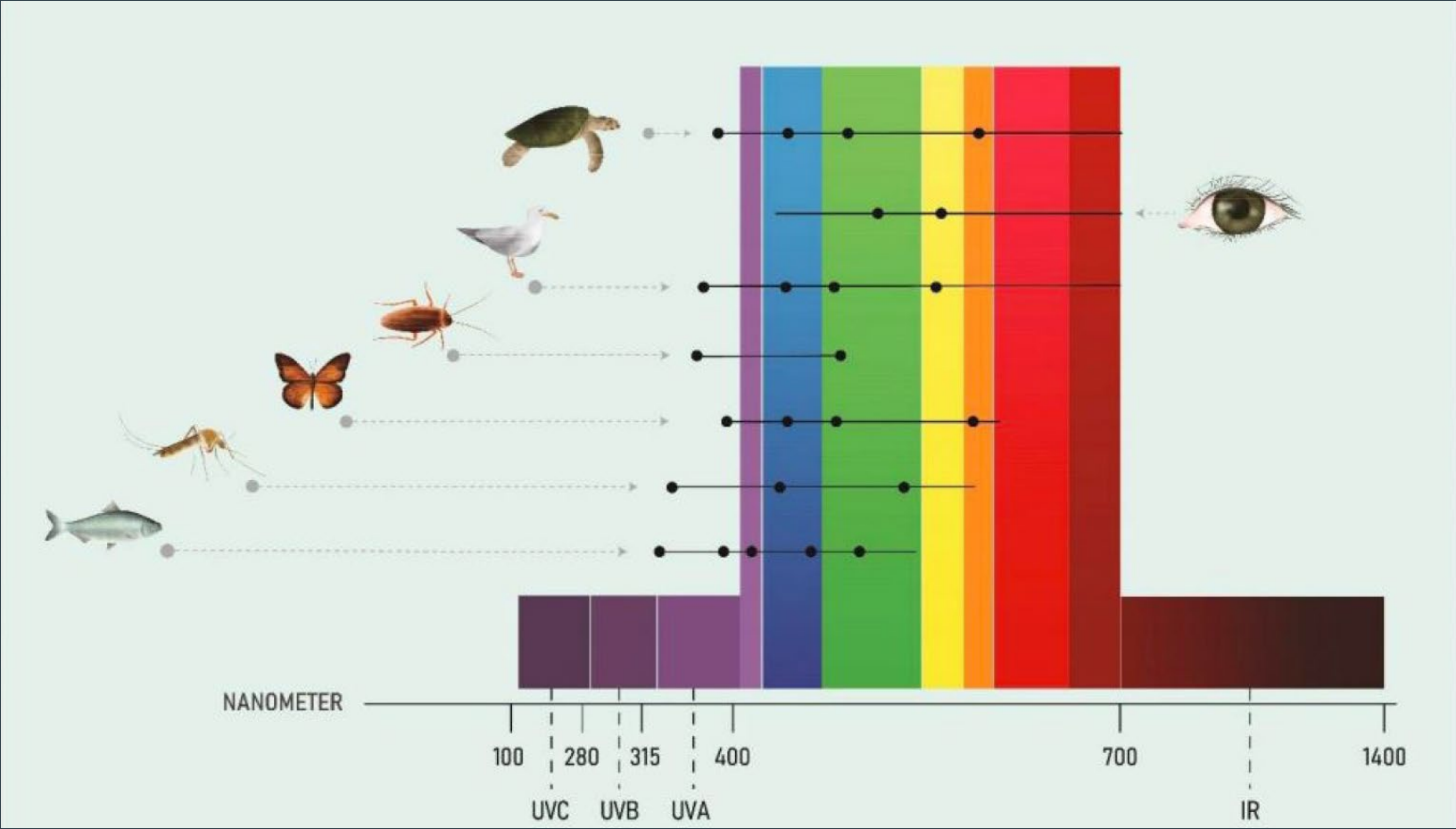
Mørket skaber balance i naturen

Kunstig belysning forstyrrer balancen

Spektral sensitivitet for forskellige dyr

Ref: Pendoley (2019)

Kunstigt lys om natten påvirker planter

17. NOVEMBER

1. DECEMBER

6. DECEMBER

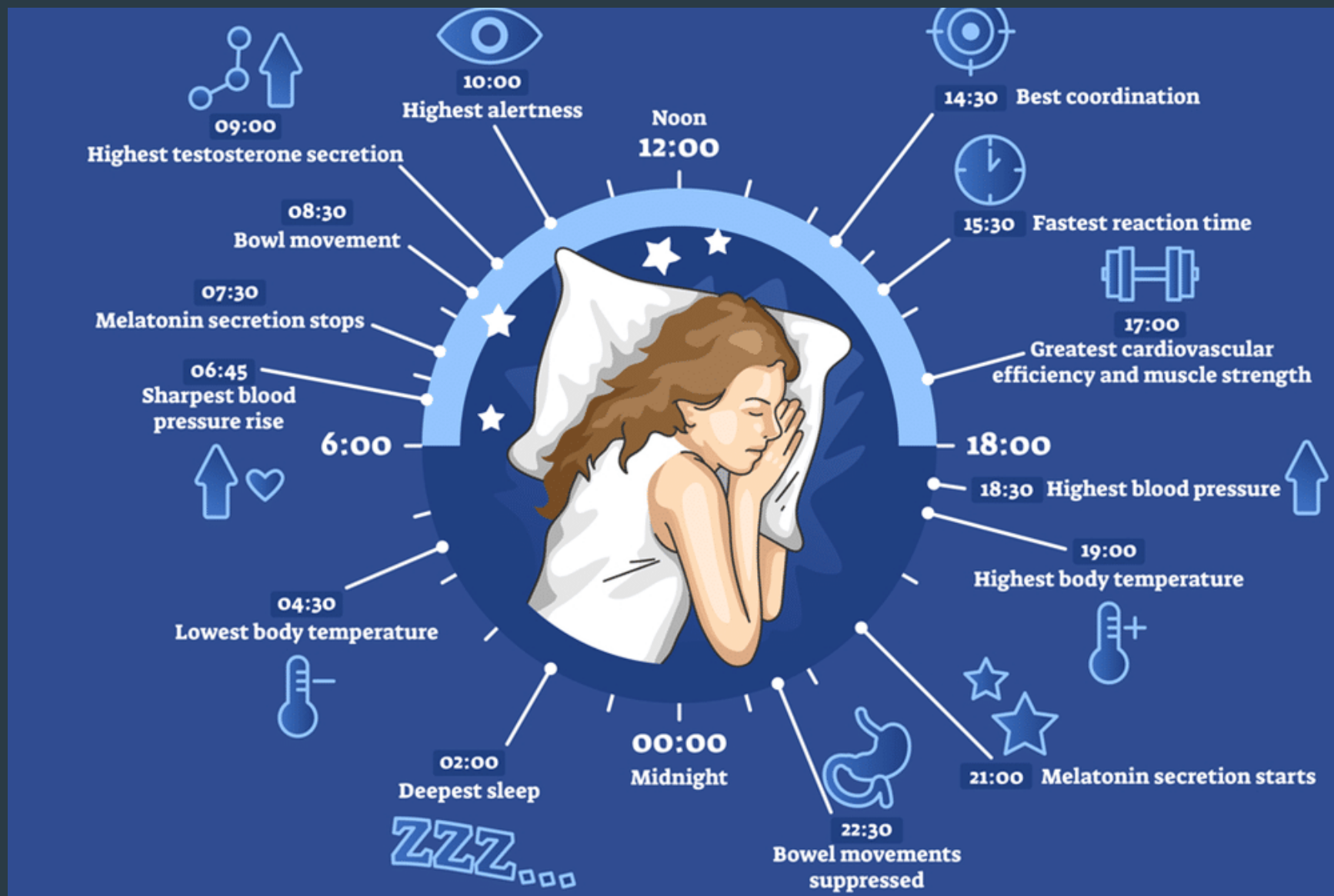
Ref: Bennie et al., 2016

Lys om aftenen forstyrrer vores søvn

Det påvirker vores døgnrytme

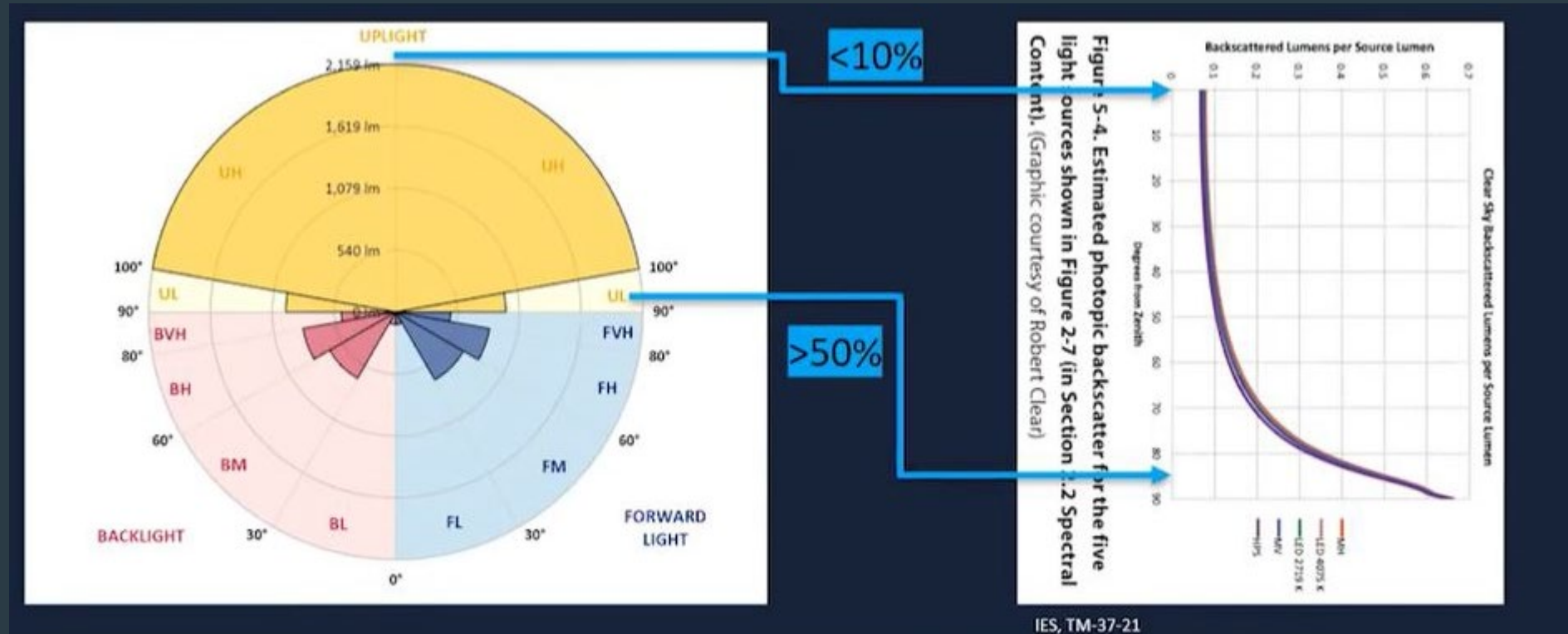
Hvordan løser
vi det?

Grønningen in Nordvest

Retning og afskærmning

Lyskildens spektrum

Kelvin

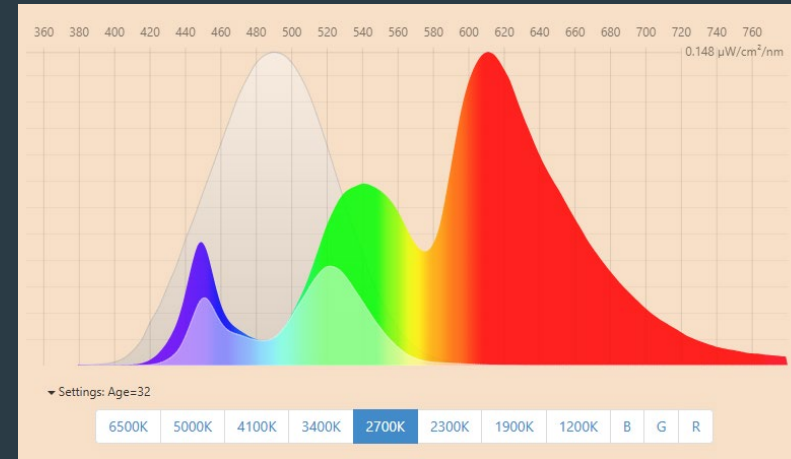
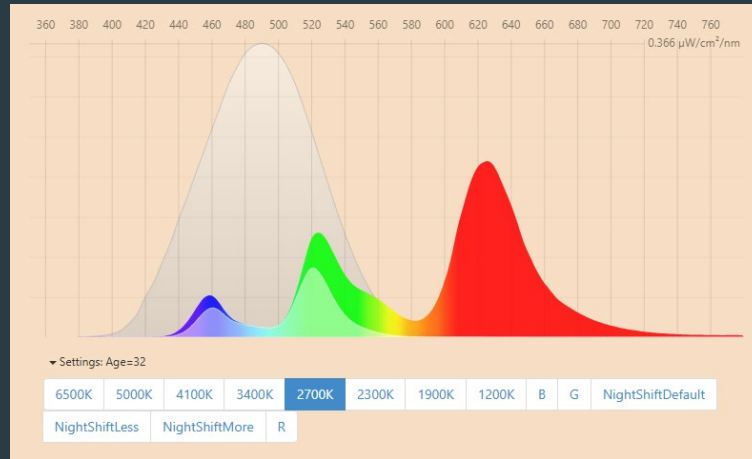
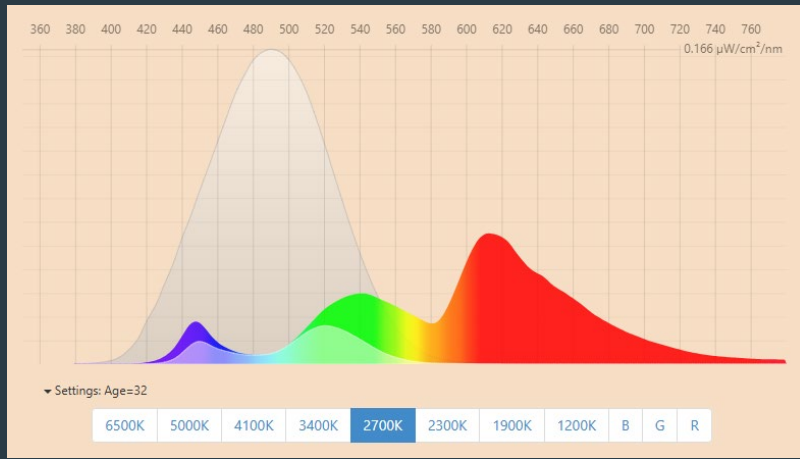

Fra 1800 – 2700 Kelvin

2200 Kelvin er blevet standard

Forskellige spektra kan have samme kelvin

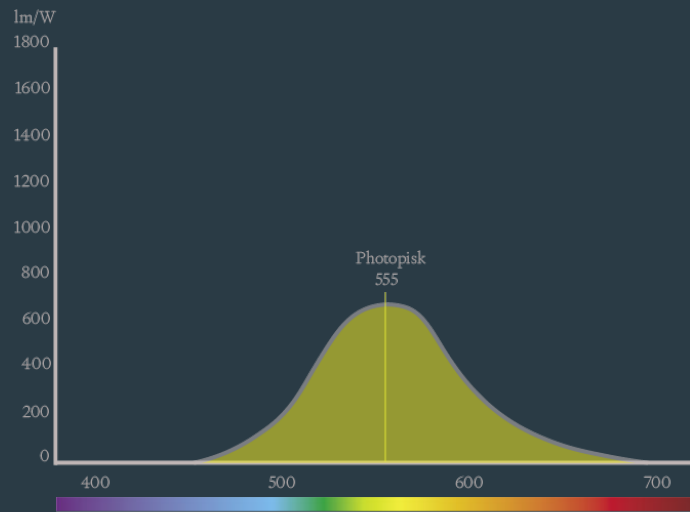

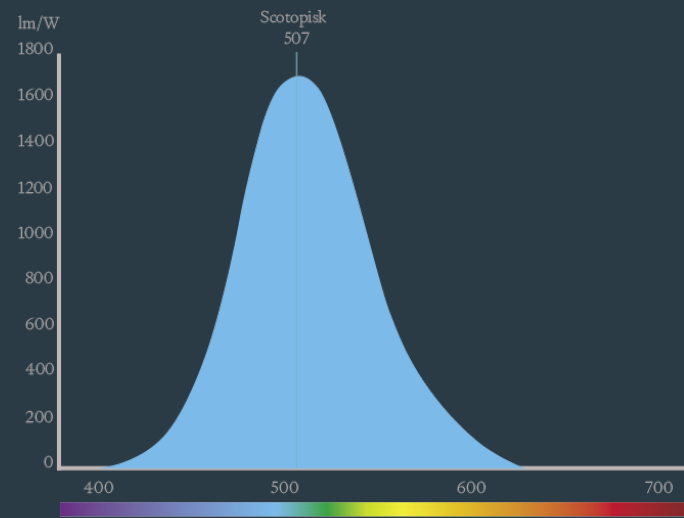
Vi kan faktisk se under 1 lux

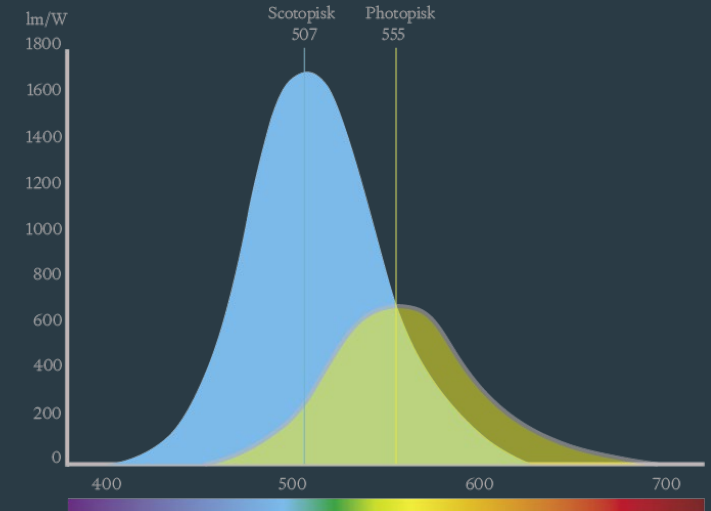
Øjets adaptation til mørke

Nattesyn – scotopisk vision

Twilight vision - Mesopic

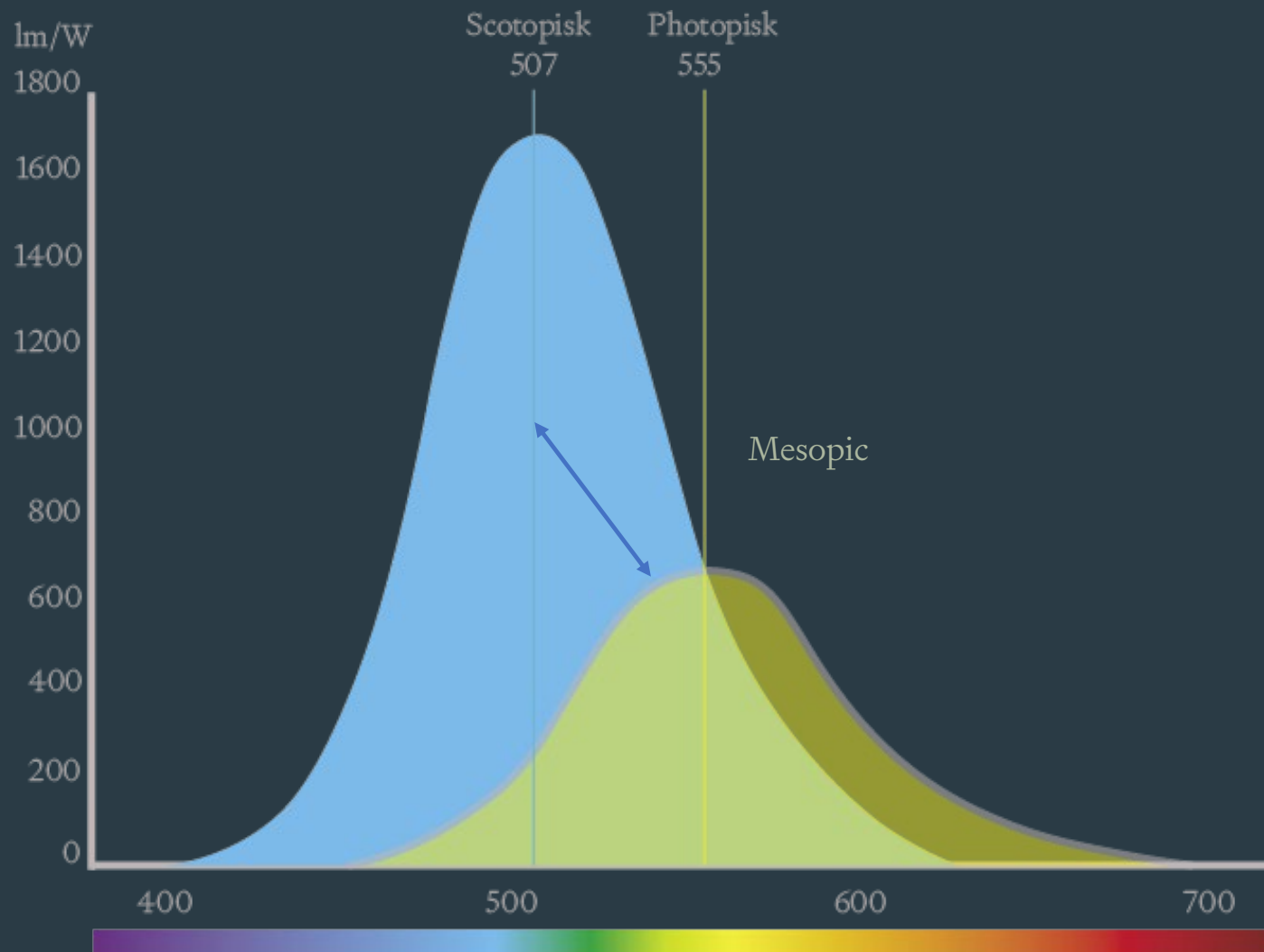
Daytime - photopic vision

”Skumring” syn

1. Mørkets nødvendighed

Mere følsomt overfor blåt lys

Meget følsomme overfor lysintensitet

*“What if night-time lighting was
communicated in moons?”*

Paulina Villalobos, Enlighten Europe '24

Hvordan kan nattebelysning blev kommunikeret som månelys?

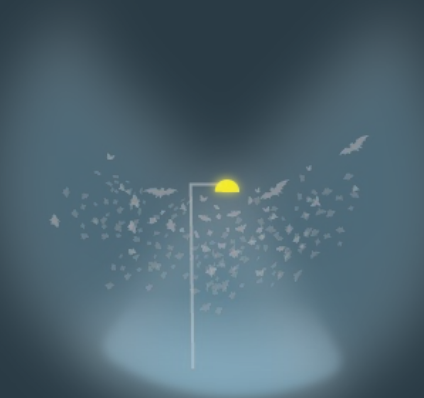
1 full moon = 0,3 lx

10 full moons = 3lx

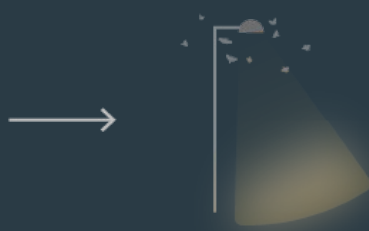
Styring af lyset

Alt lys skal have et formål

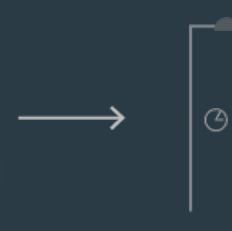
Afskærmning og nedadrettet lys

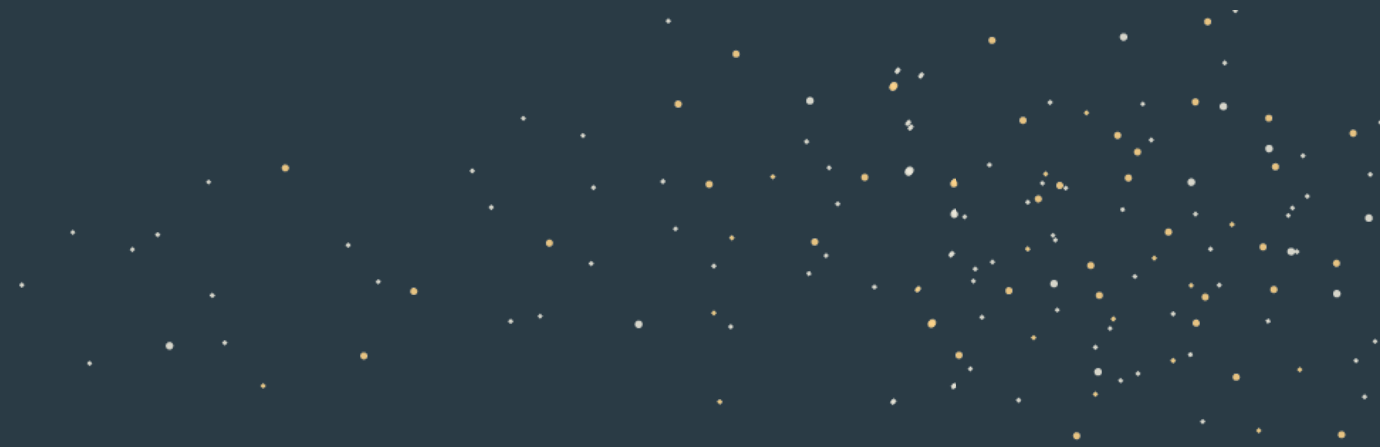
Undgå blå bølgelængder

Lav lysintensitet

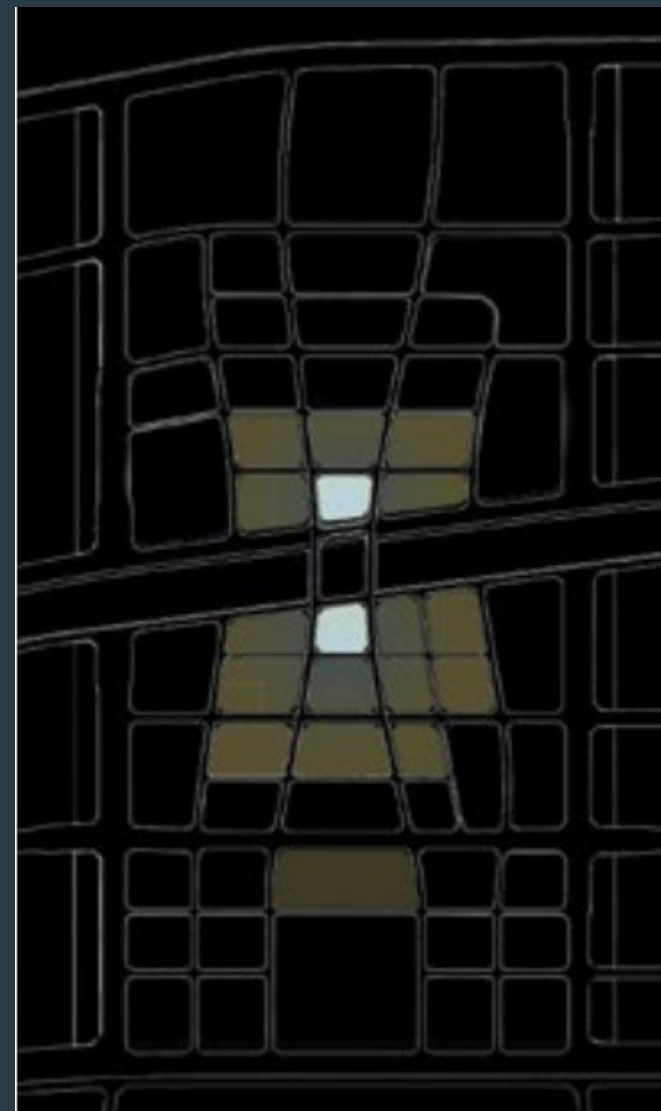
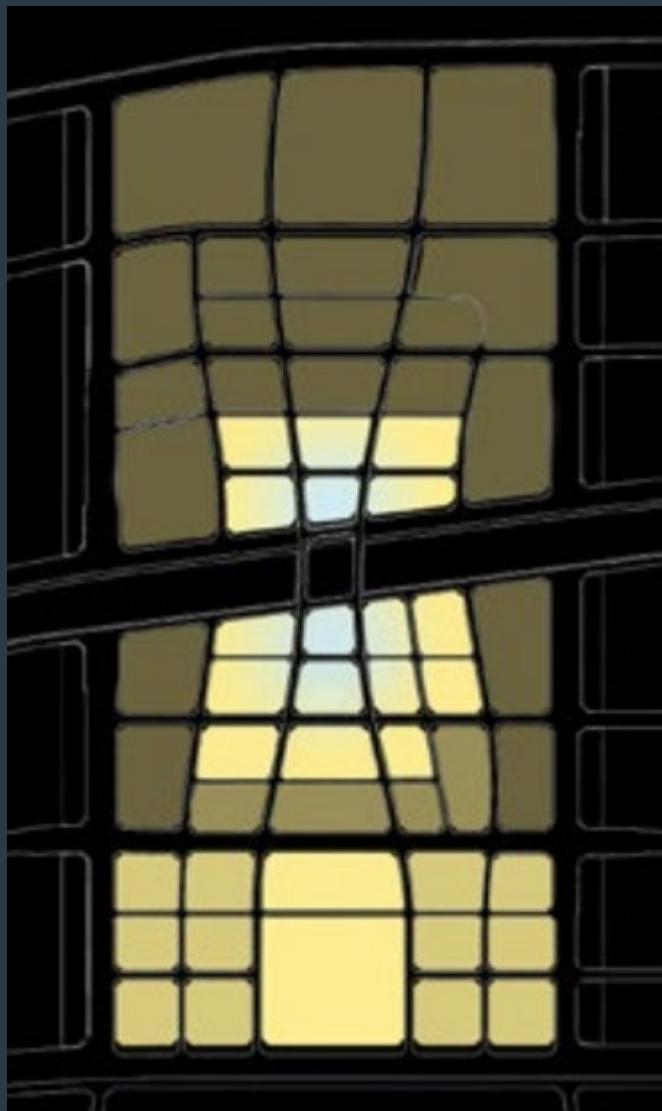

Styring så lyset slukkes når der ikke er behov for det

Styring af lys igennem aftenen og natten

Se på konteksten og eksitsterende belysning

Urban

Suburban

Rural

Natural park

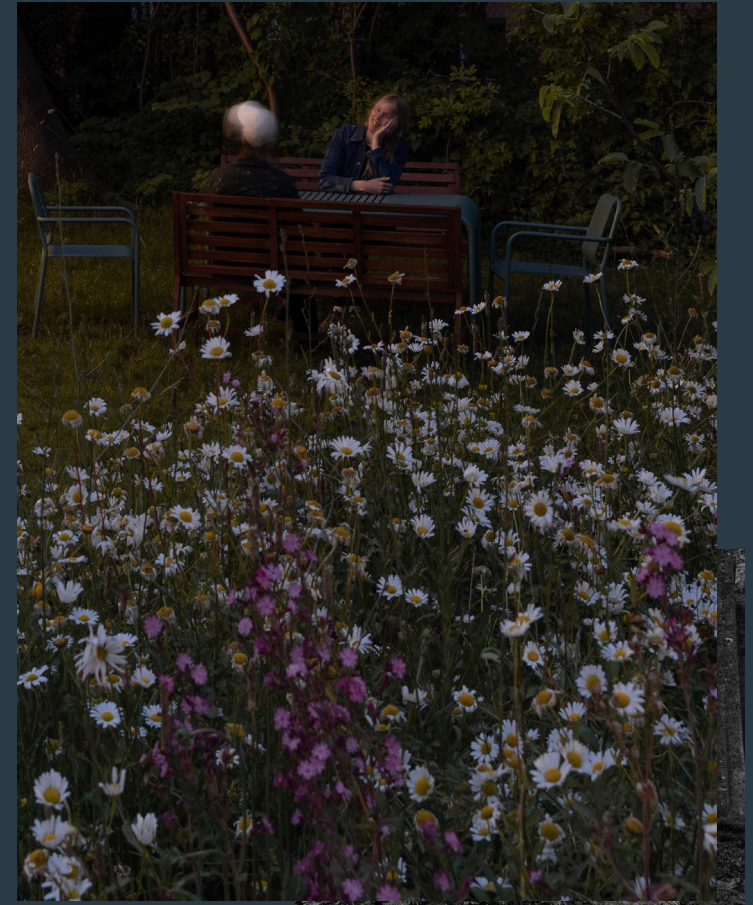
Fast

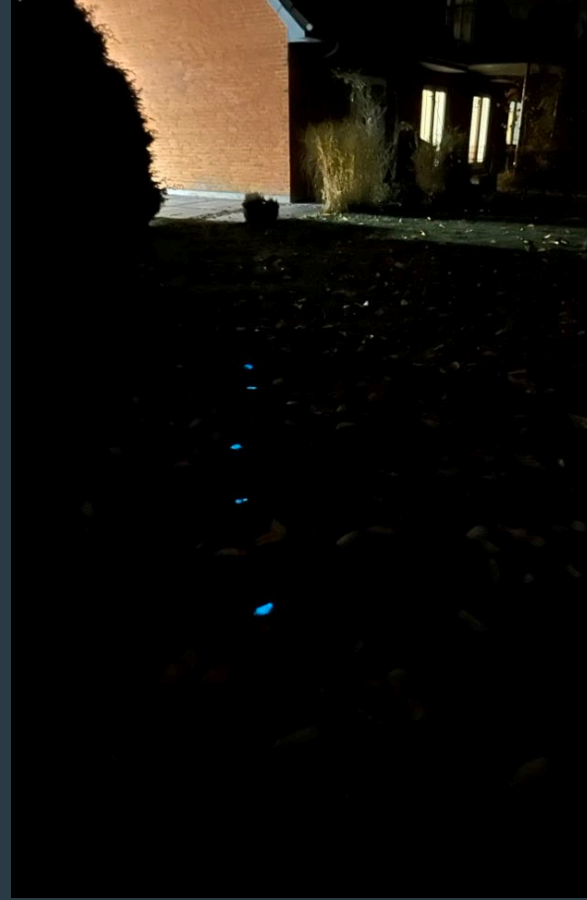
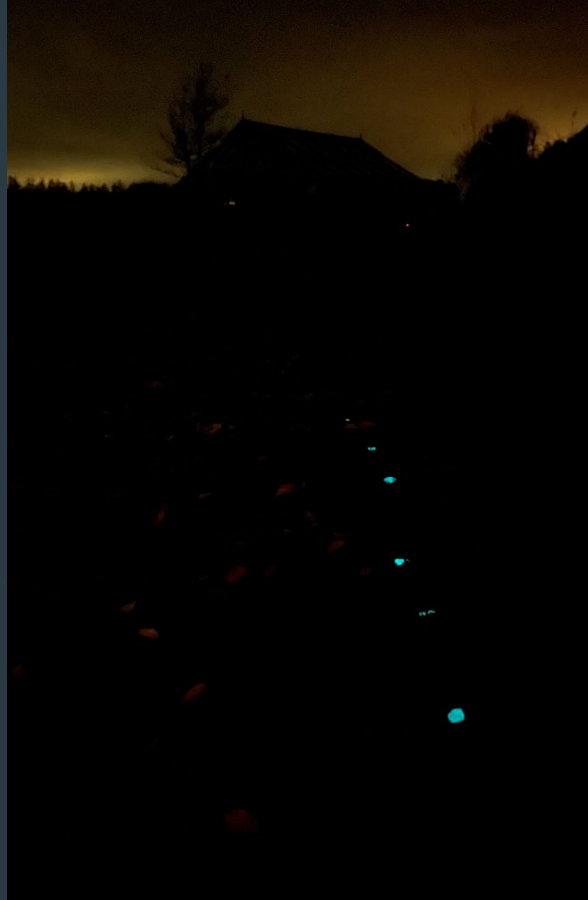
Slow

Zoner med naturligt mørke

Det menneskelige øje er tilpasset til at se i lave lysforhold, og vi ønsker at udnytte denne naturlige evne i vores design.

Zoner med naturligt mørke

Vi starter med mørket og bygger ovenpå for at skabe en balanceret natteoplevelse

Tværfagligt samarbejde

